

Handläggare
Mårten Pehrsson
Telefon: 08-508 28 588**Till**
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2021-02-16, p. 20

Dispens från förbud mot dumpning av snö

Remiss från länsstyrelsen, dnr 535-74189-2020

Förvaltningens förslag till beslut

1. Tillstyrka ansökan under förutsättning att:
 - Endast nyfallen snö, max två dagar gammal, från angivna hamnområde får tippas på i ansökan angivna platser.
 - Snö från de ytor och vid de tillfällen då föroreningshalten kan förväntas vara som högst ska lagras på land.
 - Tillfällig lagring av snö som ska dumpas ska ske på platser där snön inte förorenas ytterligare.
 - Synligt skräp på marken ska avlägsnas innan snöröjning och dumpning sker.
 - Om oljespill eller liknande sker ska omedelbara saneringsåtgärder utföras.
 - Miljöpåverkan från dumpningen ska undersökas och redovisas i förhållande till aktuella miljökvalitetsnormer och aktuell statusklassning enligt kontrollprogram.
2. Justera beslutet omedelbart.

Anna Hadenius
FörvaltningschefGustaf Landahl
Avdelningschef

Sammanfattning

Enligt 15 kap 27 § miljöbalken får inte avfall, såsom t.ex. upplogad snö, dumpas inom Sveriges sjöterritorium och ekonomiska zon. Länsstyrelsen kan dock i det enskilda fallet ge dispens från förbudet.

Stockholms hamn AB (Hamnen) har i flera på varandra följande beslut haft tidsbegränsad dispens att dumpa snö från hamnområdet vid Lilla Värtan och Saltsjön/Strömmen.

Den senaste dispensen gavs av länsstyrelsen den 28 december 2015 och medger att Hamnen tippar maximalt 100 000 m³ snö per vintersäsong i Lilla Värtan och Saltsjön/Strömmen. Dispensen

gällde till den 1 maj 2020 och Hamnen har nu inkommit till länsstyrelsen med en ny dispensansökan. Områdena som snöröjs utgörs till största delen av hårdgjorda ytor, främst bestående av parkering och vägar och av arbetsmiljö- och säkerhetsskäl behöver snöröjning därav ske snabbt och effektivt.

Miljöförvaltningen tillstyrker att dispens ges men betonar vikten av att Hamnen har som målsättning att finna lösningar som innebär att spridningen avfall såsom plast och mikroplast till recipient minimeras.

Bakgrund

Tidigare dispenser

Enligt 15 kap 27 § miljöbalken får inte avfall dumpas inom Sveriges sjöterritorium och ekonomiska zon. Länsstyrelsen kan dock i det enskilda fallet ge dispens från förbudet.

Snö från plogning klassas som avfall och den får därför inte, utan en dispens, dumpas i vattnen runt Stockholm. Hamnen har i flera på varandra följande år haft beslut om tidsbegränsad dispens att dumpa snö i Lilla Värtan och Saltsjön/Strömmen vid särskilda tippningsplatser.

Den senaste dispensen gavs av länsstyrelsen 2015-12-28 och medger att Hamnen tippar maximalt 100 000 m³ snö per vintersäsong i Lilla Värtan och Saltsjön/Strömmen.

Ansökan om dispens från dumpningsförbudet

Hamnen har nu inkommit med en ny dispensansökan för minst fem vintersäsonger till länsstyrelsen. Hamnen söker av länsstyrelsen dispens från förbud mot dumpning av avfall i Lilla Värtan och Saltsjön/Strömmen, avseende cirka 100 000 m³ snö per år från vinterväghållning. Dispens söks för upp till fem år från med det att dispens medges. Hamnen ansvarar för vinterväghållning av en yta på cirka 500 000 m².

Områdena som snöröjs utgörs till största delen av hårdgjorda ytor, främst bestående av parkering och vägar och av arbetsmiljö- och säkerhetsskäl behöver snöröjning därav ske snabbt och effektivt. Hamnen har som ambition att lagra så stora mängder som möjligt på land med så korta transporter som möjligt, men då ytorna inte räcker till uppstår behov av att dumpa snö i vattnet. Såväl platser för lagring och lagringsvolym som dumpningsplatser varierar beroende av vilken verksamhet som bedrivs, behov och inte minst omfattning och intensitet på snöfall.

Tipplatserna vid Lilla Värtan och Saltsjön/Strömmen nyttjas även av Stockholms stad med dumpning av snö från innerstaden.

Alternativ till dumpning

Hamnområdena i Stockholm är omgärdade av industriområden, bebyggelse och natur- och rekreationsområden som lämnar mycket små möjligheter till att hitta lämpliga ytor för landbaserade snöupplag. Svårigheten att finna lämpliga ytor för landbaserade snöupplag redovisas bl.a. i *Underlag för miljöbedömning m.m. för Snöhantering och snöbortforsling i Stockholm* (Trafikkontoret 2006). Hamnen menar att ”så länge staden inte tar ett samordnat grepp för att hitta lämpliga ytor för snödeponering begränsas således Hamnens möjligheter för lokal landbaserad snödeponering till befintligt hamnområde”.

Hamnen har vid tidigare dispensansökan utvärderat miljönyttan med att dumpa snö på landbaserad deponering vid närbelägna ytor. I exemplet antogs att de nu avvecklade skjutbanorna vid Gärdet kunde användas för ändamålet. Då snön i dagsläget dumpas nära de områden där snön fallit är behovet av transporter minimalt och kan nästan anses sammanfalla med vad som krävs för själva plogningen. Transport till en mer avlägsen landbaserad snödeponi skulle innebära en miljöbelastning i form av ökade utsläpp och ökad trafik så fort lastbilarna lämnar hamnområdet.

Sammantaget blir bedömningen att för hamnområdena finns i dagsläget inga praktiskt genomförbara alternativ som inte är lokala och att de lokala möjligheterna till landbaserad deponering begränsas till den yta som redan idag avsatts som snöupplag, vilken kan ta emot max ca 50 000 m³ snö. Ytterligare utredning kan i bästa fall leda till ett mer effektivt och miljömässigt utnyttjande av tillgängliga ytor.

Under arbetets gång identifierades dock ett lovande alternativ till både dumpning och landbaserad deponering, som i bästa fall kan tillämpas lokalt. Principen bakom detta alternativ är att man utnyttjar värmen i vatten från djuphålor eller renat process- eller avloppsvatten. Hamnen har i diskussioner och möte med NCC fått presenterat ett koncept som är mycket utrymmessnålt (25 x 50 m), mobilt på flytande pråm, och effektivt (maximal kapacitet ca 500 m³/timme), vilket sammantaget tycks kunna uppfylla Hamnens krav och behov.

Konceptet är ännu inte testat i fullskala och inte under längre tid, vilket föranleder att Hamnen vill få möjlighet att följa upp påbörjade projekt i Norge under ett par säsonger för att kunna utvärdera dess tillämpbarhet i Stockholm. Parallellt måste möjligheten att hitta lämplig värmekälla utredas, samtidigt som logistik, ekonomi och miljövinster kan utvärderas. En aspekt är att snömängderna varierar stort mellan vintersäsongerna och därmed behovet av en pråm, samtidigt som pråmen tar i anspråk hamnutrymme.

Parallellt med utvärderingsfasen har Hamnen initierat ett projekt där miljöeffekterna från dumpning av relativt nyfallen snö utreds, då Hamnen identifierat flera brister i hur egenkontroll och bedömning av dumpning av snö sker. Även om resultaten ännu är att betrakta som preliminära, så finns klara indikationer att dumpning av nyfallen snö belastar recipienten mindre än dumpning av snö som legat i högar under en längre tid. Detta exemplifieras av att snö som legat en längre tid utmed vägbankar i Umeå uppvisat ca 30-40 ggr högre innehåll av studerade föroreningar i förhållande med vad som uppmätts i Frihamnen, Stockholm, där snön snabbt avlägsnas och dumpas.

Mängder som dumpas

Stockholms Hamn AB söker dispens avseende cirka 100 000 m³ snö per år från vinterväghållning. Dispens söks för upptill fem år från och med det att dispens medges. Hamnen ansvarar för vinterväghållning av en yta på cirka 500 000 m².

Miljöpåverkan

Jämfört med om snön lagras på land i hamnen medför dumpningen en liten ökning i mängden partikulärt material och oljerester som förs ut i recipienten eftersom smältvattnet inte passerar oljeavskiljare såsom dagvattnet gör. Då oftast lagringstiden på land är begränsad i tid (inte mer än två dagar) så minskar risken för förorening av snön. Detta visar preliminära resultat från en studie inom ramen för Hamnens samarbete med Luleå Tekniska Universitet (LTU).

Resultatet från egenkontrollen visar att halterna av metaller i de filtrerade proverna är generellt sett mycket låga i jämförelse med Stockholms riktvärden för dagvattenutsläpp. Analys av ofiltrerade prover och tyngre restmaterial (vilket inte kan hållas i suspension) påvisar tydligt att en stor andel av det fasta materialet i snön härrör från den sand eller grus som används vid halkbekämpning.

Dumpning av snö i vattnet sker till en recipient med god vattenomsättning och inom ett område som redan idag är påverkat av muddring och fartygstrafik så risken för att känsliga bottnar täcks över är därmed mycket liten. Någon påverkan på grundare vattenområden i hamnens närhet bedöms inte uppstå då de partiklar som följer med snön i huvudsak består av sand eller grus som sedimenterar nära dumpningsplatsen.

Ärendet

Länsstyrelsen har remitterat ansökan till miljö- och hälsoskyddsnämnden för svar senast den 15 januari 2021. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har fått förlängd remisstid till den 17 februari 2021 vilket innebär att beslutet måste justeras omedelbart.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av avdelningen Plan och miljö i samarbete med Miljöanalysavdelningen.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Påverkan på miljökvalitetsnormerna

Stockholms sjöar, vattendrag och kustvatten är hårt belastade av mänsklig aktivitet. Senast år 2027 ska Stockholms sjöar, vattendrag och kustvatten uppnå god ekologisk och kemisk status enligt EU:s vattendirektiv. Det pågår ett omfattande arbete med att förbättra vattenkvaliteten i stadens vattenförekomster. Lokala åtgärdsprogram tas fram med åtgärder för att minska den historiska och befintliga belastningen på vattenförekomsterna.

Underlaget för aktuell ansökan är från bl.a. år 2015. Förvaltningen vill upplysa om att sedan dess har en omklassning av vattenförekomsterna gjorts. I den senaste statusklassningen för Lilla Värtan och Strömmen uppgår den ekologiska statusen till *Otillfredsställande*.

Skyddsåtgärder för miljökvalitetsnormerna

Enskilt medför dumpningen av snö inte att miljökvalitetsnormerna för recipienterna överskrids. Men tillsammans med bräddningar, dagvattentillförsel etcetera utgör dock snötippningen en av många källor till att miljökvalitetsnormerna inte uppnås varför miljöförvaltningen anser det viktigt att vidta skyddsåtgärder för att minimera spridningen av föroreningar. Därav anser förvaltningen att dispens ska ges under förutsättning att det säkerställs att endast nyfallen snö dumpas liksom att snö från de ytor och vid de tillfällen då föroreningshalten kan förväntas vara som högst lagras på land. Tillfällig lagring av snö som ska dumpas sker på platser där snön

inte förorenas ytterligare. Om oljespill eller liknande sker ska omedelbara saneringsåtgärder utföras.

Miljöpåverkan från dumpningen ska undersökas och redovisas i förhållande till aktuella miljö kvalitetsnormer och aktuell statusklassning.

Tillförsel av skräp och mikroplast

Det pågår också arbete för att minska tillförseln av plast till vattenområdena i Stockholm. Nedskräpning bedöms vara en av de största källorna till mikroplast i miljön. Även om stora delar av Hamnens område är inhägnat, vilket innebär att nedskräpningsproblematiken inte är lika omfattande som för t.ex. innerstadssnö, innebär det en risk att dumpa upplogad snö och att plastskräp som finns i snön följer med till recipienten.

Skyddsåtgärder för tillförsel av skräp och plast

Med hänvisning till ovanstående anser förvaltningen att dispensen ska innehålla villkor som minimerar risken för nedskräpning och spridning av bl.a. plaster och mikroplaster till recipient. Hamnen måste säkerställa att synligt skräp avlägsnas från snön innan dumpning.

Framtida hantering

Snödumpning utgör en av många källor som belastar recipienterna. Därav anser miljöförvaltningen att Hamnen fortsättningsvis ska utreda alternativa lösningar som på ett effektivare sätt avlägsnar skräp (inte bara det synliga i snön) för att minimera spridningen av bl.a. plaster och mikroplaster till recipient. T.ex. om avfallet kan fångas upp med nät efter dumpning.

Enligt Stockholms ”Handlingsplan för minskad spridning av mikroplast 2020-2024”, som är antagen av kommunfullmäktige 2020-01-27, ska Stockholms hamnar från år 2020 ”Genomföra pilotprojekt eller utredning gällande sjöbaserade anordningar eller barriärer för automatisk uppsamling av skräp i vattenmiljö”.

Kontrollprogram

Säkerställandet av ovan nämnda skyddsåtgärder ska sammanställas i kontrollprogram och sparas under minst 5 år. Tippingstillfällena ska dokumenteras med datum, mängd och från vilket område snön kommer.

Bilagor

1. 2020-018479 Ansökan om dispens från förbudet att dumpa snö_Hamnen.pdf